

Figura 1: Programa de la Festa Major de l'Arboç de 1876

DE LOS FESTEJOS CON QUE LA VILLA DE ARBOS CELEBRARÁ SU FIESTA MAYOR

QUE DEDICA A SUS ENCLITOS PATRONES

SANTOS JULIAN Y MÁRTIRES,

en los días 2, 3 y 4 de Setiembre próximos.

DIA DOS.

A las 12 del día, un gran repique general de campanas acompañado de algunas salvas de morteretes, anunciarán al vecindario la proximidad de la fiesta. A las 4 de la tarde empezarán a recorrer las calles los trapeos gigantes y célebres enanos y los bailes de Moginyaga, S. Julian, Palitrosos, Diables y Anquets de Valls, que ejecutarán los aficionados de esta villa con la maestría que les distinguen. A las 9 de la noche saldrá de la Casa Capitular el Mag. Ayuntamiento al cual precederán los bailes anedichos y además la música bien ponderada música del profesor Sr. Camps de Vilafranca convenientemente aumentado con algunos Sres. profesores del Liceo de Barcelona, cuyos solos musicales son bastante para suponer buena y esmerada ejecución en las piezas de sus repertorios respectivos y se dirijirá a la Párroquia Iglesia de S. Julian en donde se cantarán unas solemnidades completas, tomando en ella parte, célebres artistas dignos de todo un concurso, terminado lo cual, regresará el Ayuntamiento a la Casa Capitular. Delante de ella, ejecutarán los bailes sus piezas y finalmente, el de Diables, que se ha distinguido siempre entre los demás de esta costura, disparará con sus ascetas, unas bonitas fargas artificiales terminando la fiesta de este día.

DIA TRES.

A las 7 de la mañana recorrerán las calles los bailes de que se ha hecho mención a ocupar hasta las 10 de la misma en que se reunirán frente la Casa Capitular, para acompañar el Ayuntamiento a la Iglesia, en donde se rezará y cantarán unos divinos oficios a toda orquesta que será la del día anterior, con unos y otros profesores, venidos especialmente para la ejecución de la misma, tan celebrada, música del malogrado maestro J. Guinó y en la que usará parte el bajo cantante de la Iglesia de la Merced y triple de la Catedral de Barcelona. Después la salida del Espíritu Santo, haciendo el peregrino de S. Julian que en este día se venera, el orador sagrado, Dr. D. Ricardo Gortá, Catedrático del seminario Ganecur de la propia ciudad. Concluido el oficio, se dirijirá el Cabildo municipal, con acompañamiento, a la misma Casa popular, delante la cual ejecutarán sus bailes los ya citados.

A las 6 de la tarde, saldrá la procesion de la Párroquia de S. Julian, estando el pendon de la misma conlido por la M. I. Obra, el dignísimo y respetable Sr. D. José Gené y Batet, recien llegado a esta población de donde es natural, después de largos años de ausencia y que en gran parte ha contribuido a la mayor esplendor de la fiesta. Durante el curso de la misma, tocará unas bellas salvas la orquesta citada y cantando así mismo unas villancicos, disparándose en el mismo y en el acto de entrar el Santo de regreso a la Iglesia, unas exóticas fargas pirotécnicas.

El Ayuntamiento volverá a la Casa Capitular, frente la cual, los bailes de que se ha hablado, efectuarán los que les corresponden.

A las 10 de la noche, se disparará en el arrabal de esta villa, un grande y variado castillo de fargas artificiales, que ha confeccionado especialmente el maestro en pirotécnico D. Erasmo Basual, de Barcelona, y finalizado el mismo con un S. Julian que aporocará en la cúpula del mismo castillo e iluminado convenientemente. En seguida, por vía la ejecución de algunas piezas en las que tanto se distingue el maestro Sr. Aguiló, se dirijirá la música al Salón de baile, el cual estará con magnificencia decorado e iluminado, repartiéndose en el mismo unas programitas para la inclinación de los bailes, que componen el de este día, en los que tomarán parte los SS. profesores ya citados.

DIA CUATRO.

En este día la fiesta se dedica a los Santos Mártires, cuyas reliquias se veneran en esta villa. Los festejos se harán con estricta sujecion al programa del día anterior y siendo la mano del oficio que se cantará en este día del maestro inteligente D. José Badia.

Nota. Al efecto de responder a la mayor aflicción de habitantes, la compañía de los fern-castillos de Tarragona y Barcelona y Franco, ha estado haciendo servicios especiales de día y noche con gran rebaja de precios de las estatuas de Tarragona y Barcelona.

Arbos 23 de Agosto de 1876.

LA COMISION.

Figura 2: Originals del volum quart del Butlletí del Centre Excursionista de Catalunya de 1894.

BUTLLETÍ

DEL

CENTRE EXCURSIONISTA DE CATALUNYA

— 1894 —

VOLUM QUART

BARCELONA

IMPREMTA Y LIBRERIA DE «L'AVENÇ»

Ronda de l'Universitat, 4

1894

segons sembla, á fins del sigle XVI, s'hi deixa veure l'estil del Renaixement, observantse en sa portada quatre columnas que suportan una ampla cornisa. Entre aquestas, quatre capellets guardan altrás tantas estatuas de sants bastant mal parats. Fan esbelta la fatxada dugas torras que s'aixecan á cada costat d'ella. La nau és espayosa y fa una agradable impressió; no tant l'altar major, si bé està molt treballat. Aquest edifici rebé bastant quan la guerra de l'Independencia, puig ja és coneguda l'heroica defensa que féu Arbós ab curts medis contra l'invasor francès, y algunas senyals ben marcadas per balas de canó poden veures encare impresas sobre l'iglesia.

L'art novell nos presenta en la vila la casa que gayre bé podria dirsen palau del Sr. Gener ó Batet, com allí l'anomenan, patrici que, encare que resideix á Cuba, ahont té son negoci, no ha olvidat lo poble de son naixement ananhi á passar tots los estius. La casa, emplassada en lloch també molt alt, domina gran extensió, s'hi relleva'l luxó y'l confort, fentla superficialment atractívola lo joch de lineas que l'arquitecte li ha donat. També és rica la portada d'uns jardins que á la part baixa de la població crech féu construir l'esmentat Sr. Gener. Las dugas obras foren projectadas pel Sr. Pons.

Encare que sigui apartarme un xich de lo que m'havia proposat, vuy parlar d'aquestas moxigangas, balls ó passos de carrer tant tradicionals en la nostra terra y que van desapareixent paulatinament d'ella. Arbós té los seus per las grans festivitats, y un n'hi hà que és comú en tots los pobles, lo dels *Diablos*, y, com en tots, fan, á poca diferencia, las meteixas diabladuras; però los de l'Arbós tenen fama y's distingeixen pel modo extraordinari ab que tanquen la festa. L'últim dia, després d'haver entrat la professó y desfilat, despedintse un á un, tots los balis devant de Casa la Vila, exprementhi totas sas postreras forsas, entran los diabies y forman un perfecte círcul, guardant distancia igual d'individuo á l'altre. Arman la part superior de sas

massas ab lo corresponent surtidor ò carretilla, y, un cop tots preparats, comensan á encendre y á voltar. Repartits de distancia en distancia hi hà gent ab cabassos de carretillas y altres ab sogas encesas pera las metxas, distribuïts de tal modo que'l diable, un cop ha etgegat la carretilla, ne pren una altra del primer cabàs que troba y l'encén á la primera corda. Mes aixó's fa tant ràpit y se'n creman tantas mils, que aquell foch y espetechs continuats, ajudat del moviment raro que li donan los diables, causa novetat y atiansan la superioritat dels diables de l'Arbós sobre'ls d'altras terras. La població en massa acut á veure aquesta roda última, y ab atenció no deixa de vista'l foch, que no pot acabarse un cop comensat fins que s'ha cremat l'última carretilla. Si per casualitat sols un segon parés, veureu rondinar als jayos y fer demostracions de desagrado á tothom: en aixó'l judici del poble és sever: lo foch hà d'esser incessant. Succeheix moltes vegadas que continua per espay d'un quart y mitja hora, segons las provisions, y aquestas són generalment proporcionadas peis vehins ríchs, que's posan en competència sobre la quantitat més grossa que cada hù ne pot oferir.

En l'Arbós se troba una especie d'hostal al bell costat de l'iglesia, y allí, encarregantho, després d'aquestas visitas, que acaban ab lo dia, pot soparse bé y passarhi la nit, aprofitant, no obstant, lo vespre si's volen escorcollar los dos cassinos, que per desgracia may faltan en tot poble que vulgui passar per serio.

L'endemà, de bon matí y esmorçats si és possible, se saluda desde ia Badalota lo nou dia, y prenent lo passeig que porta á l'estació del ferrocarril, deixem aquesta á la dreta, y, atravessant lo l'inea, fem via per la carretera que hà de conduïrnos dret á Llorens.

Desde aquest punt la disposició del terreny cambia per complet. Fins aquí lo Panadès, fent las salvetats naturals, se'ns ha presentat fèrril y de terras profundas y grassas; mes tantost abandonem l'Arbós pera pendre la direcció de

La primera imatge en la qual es poden veure, encara que amb dificultat, els Diables de l'Arboç, artífex de la Carretillada, correspon a una fotografia la data de la qual no s'ha pogut precisar amb exactitud, però que per les façanes de les cases hom situa entre els anys 1898 i 1902. Es tracta d'una fotografia on hi apareix la plaça Major de l'Arboç plena de gom a gom, en el moment que els xiquets de Valls aixequen un quatre de vuit i s'hi estan posant els dosos. En el primer terme de la instantània, a la dreta, hom hi endevina un grup de personatges que són els diables, entre els quals es destaca el ceptrot del Llucifer, que porta els seu casc.

Figura 2: Primera imatge i ampliació, dels diables de l'Arboç

En totes les festes majors de l'Arboç del segle XX i fins l'actualitat, la Carretillada ha estat un dels actes principals de la festa. Fins hi tot, en més d'una ocasió, la Carretillada o motius al·lusius als diables han servit de motiu de portada per il·lustrar els programes de la Festa Major. Aquest fet és significatiu de la tradició i de la importància d'aquest acte per als arbocencs i arbocenques.